

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Адміністративно-правовий механізм кадрового забезпечення діяльності Вищого антикорупційного суду» за спеціальністю 081 «Право» 23 січня 2024 року.

Придачук Катерина Олегівна, 1996 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2019 році Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», Україна, за спеціальністю «Право». Навчалась в аспірантурі ДВНЗ «Ужгородського національного університету» з 2019 по 2023 роки.

Працює Головним державним інспектором митно-тарифного регулювання управління митних платежів, контролю митної вартості та митно-тарифного регулювання ЗЕД Закарпатської митниці, м. Ужгород, з 2022 року до цього часу.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми *Unicheck* ознак академічного плагіату виявлено не було.

Науковий керівник – Черевко Павло Павлович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Здобувач має 3 наукові публікації за темою дисертації, з них 0 статей у періодичних наукових виданнях інших держав, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Придачук К. О. Сутність кадрового забезпечення діяльності Вищого антикорупційного суду. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2023. № 62. С. 126-129.

2. Придачук К. О. Завдання кадрового забезпечення діяльності Вищого антикорупційного суду. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 2. С. 150-154.

3. Придачук К. О. Особливості кадрового забезпечення діяльності антикорупційного суду в Філіппінах. *Київський часопис права*. 2023. № 2. С. 228-233.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Зауваження Лазура Я. В.:

1. Вважаємо, що більшу увагу потрібно було приділити аналізу зарубіжного досвіду кадрового забезпечення діяльності антикорупційних судів.

2. Поза увагою здобувачки також залишилось питання щодо забезпечення житлових умов суддів ВАКС. Це питання важливе з огляду на те, що з одного боку такі нефінансові винагороди надаються відповідно до потреб суддів. Однак слід розуміти, що при вирішенні питання про забезпечення житлових умов суддів ВАКС необхідно виключити будь-які зловживання та застосування суб'єктивних критеріїв.

Савчин Михайло Васильович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Савчина М. В.:

1. На с. 33 міститься твердження, що ніби то «КЗ діяльності ВАКС носить підзаконний характер, будучи діяльністю з реалізації норм законодавства про публічну службу (включно із нормами про судову публічну

службу) та про працю загалом, а також правозастосовної діяльності зокрема». Насправді проблематика стосується людських прав і вона не може визначатися так званими підзаконними актами, оскільки доступ та просування кар'єрною драбиною гарантується Конституцією і законами України, а регуляторні акти можуть конкретизувати і розвивати положення законів, а тому основні гарантії кадрового забезпечення діяльності ВАКС мають впливати з Конституції та законів про судоустрій і статус суддів, а також про ВАКС.

2. Робота містить забагацько теоретизувань (розуміння форм, методів і функцій кадрового забезпечення ВАКС), однак її можна було спростити за рахунок дослідження проблем добору та підвищення кваліфікації суддів ВАКС, а також аналізування особливостей кадрового забезпечення кар'єрної та патронатної служби працівників ВАКС, зокрема їх добору, підвищення кваліфікації та особливостей проходження кар'єри професійних службовців ВАКС, їх дисциплінарної відповідальності. У цьому контексті доволі «кучеряво» сформульовано (с. 45 роботи) мету кадрового забезпечення як «акумулювання... та підтримання високого трудового (sic!, насправді судді несуть місію зі здійснення правосуддя) потенціалу» Суду, хоча насправді його метою забезпечення права на справедливий судовий розгляд та вжиття за допомогою правосуддя заходів щодо запобігання, боротьби з корупцією та визначення Судом заходів юридичної відповідальності за корупційні діяння.

3. Некоректним є міркування авторки про «суб'єкти підзаконної нормотворчості поза системою правосуддя» (с. 22) на діяльність ВАКС, зокрема кадрове його забезпечення, оскільки органи сприяння правосуддю зв'язані законом і вони якраз входять у систему правосуддя як таку поряд із судами. Вважати такі органи і установи сприяння правосуддю як Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів, Національна школа суддів, Державна судова адміністрація поза рамками судової системи є недоречним – їх мет є якраз сприяння у формуванні кваліфікованого суддівського корпусу та підвищення якості правосуддя через програми, тренінги чи семінари, а в крайніх випадках – притягнення винних суддів до дисциплінарної відповідальності. Власне поза системою діяльності органів сприяння

правосуддя втручання у судову владу допустимо лише на рівні закону, який ухвалюється Верховною Радою і зміст таких законів має відповідати верховенству права, зокрема засадам поваги до незалежності судів та забезпечення права на справедливий і безсторонній суд.

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Запорізького національного університету (офіційний опонент).

Зауваження Коломоєць Т. О.:

1. Звертаючи увагу на якісні показники кадрового забезпечення ВАКС, дисертантка у своєму дослідженні не приділяє належної уваги таким важливим питанням як кар'єрне зростання, термін перебування на посаді та забезпечення суддів суддівською винагородою. На наше переконання ефективність кадрового забезпечення ВАКС залежить від перспективності та гнучкості кадрової політики, яка сьогодні потребує визначення нових пріоритетних стратегічних напрямків у контексті судової реформи. Відтак більш поглиблене дослідження зазначених вище аспектів із акцентом на особливостях кожного з них дозволило б покращити дисертацію здобувачки.

2. Дисертантка звертає увагу на проблему з кількістю суддів ВАКС, яка «не є достатнім для оперативного розгляду справ про порушення антикорупційного законодавства» (с. 144), зокрема вона підкріплює це твердження аргументом про те, що до завдань Суду віднесено здійснення правосуддя у справах з приводу застосування п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції». Попри це здобувачка оминула увагою той факт, що 26 вересня 2023 року Вища рада правосуддя збільшила чисельність суддів ВАКС – 63 судді, з яких 42 посади – судді першої інстанції ВАКС, 21 посада – Апеляційна палата ВАКС. До цього рішення така кількість дорівнювала 39 посадам. Відтак хочеться почути думку дисертантки про те, чи достатньою є така кількість посад для належного функціонування ВАКС?

3. У підрозділі 2.4. дисертантка досліджує процедури кадрового забезпечення діяльності ВАКС. Серед числа таких процедур вона виділяє й добір (підбір, відбір) кадрів ВАКС. Проте, на нашу думку, ця процедура

висвітлена достатньо фрагментарно, внаслідок чого здобувачка оминула своєю увагою такі питання: 1) чи достатнім є строк протягом якого Громадська рада міжнародних експертів має проаналізувати кандидатів на посаду судді ВАКС, оскільки за ініціативою не менше трьох членів Громадської ради міжнародних експертів питання відповідності будь-якого кандидата на посаду судді ВАКС відповідним критеріям розглядається на спеціальному спільному засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Громадської ради міжнародних експертів, яке має відбутися не пізніше ніж на тридцятий день з дня оголошення результатів іспиту? 2) чи потрібно адвокатам підтверджувати досвід професійної діяльності через досвід представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення? 3) чи необхідним є розроблення та оприлюднення методології виставлення балів за критеріями кваліфікаційного оцінювання кандидатів на посаду судді ВАКС?

Дрозд Олексій Юрійович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ (офіційний опонент).

Зауваження Дрозда О. Ю.:

1. В рамках аналізу ознак кадрового забезпечення ВАКС (підрозділ 1.1) авторка наголошує, що однією із особливостей кадрового забезпечення ВАКС є особливий об'єкт і суб'єкт цієї адміністративної діяльності. При цьому зазначає, що «об'єктом кадрового забезпечення ВАКС є всі працюючі, а суб'єктом – носії (спеціально створенні органи, підрозділи й службовці) з визначеними повноваженнями, правами та обов'язками, які здійснюють передбачену законодавством діяльність щодо кадрового забезпечення» (с. 35). На нашу думку, така позиція дисертантки потребує додаткового пояснення та аргументування, зокрема в частині конкретизації об'єктів кадрового забезпечення ВАКС та проведення їх відмежування від суб'єктів такого забезпечення.

2. Не в повній мірі можна погодитись із запропонованою в підрозділі 1.2. роботи класифікацією принципів кадрового забезпечення діяльності ВАКС, яка дещо відрізняється від традиційного поділу принципів адміністративної

діяльності. Зокрема, дисертантка пропонує поділяти такі принципи на загальноправові, галузеві та особливі принципи кадрового забезпечення діяльності ВАКС (с. 71-74). І якщо зміст перших двох груп не викликає особливих заперечень, то перелік «особливих» принципів потребує додаткового роз'яснення та уточнення критеріїв, за якими дисертантка проводила їх виокремлення в цю групу.

3. Аналізуючи зміст роботи можна помітити деяку неузгодженість між запропонованою авторкою в розділі 1.2. структурою адміністративно-правового механізму кадрового забезпечення ВАКС (до якого було включено такі елементи, як принципи, нормативно-правову основу, суб'єкти, інструменти, правові відносини та юридичні гарантії кадрового забезпечення) і другим розділом роботи, який має таку ж назву. Однак, як випливає з аналізу його змісту, в якості основних елементів адміністративно-правового механізму кадрового забезпечення ВАКС дисертантка тут розглядає нормативно-правову основу, систему суб'єктів, форми, функції, методи та процедури кадрового забезпечення діяльності ВАКС.

4. Не можна в повній мірі підтримати методологічний підхід, який був застосований авторкою для дослідження зарубіжного досвіду кадрового забезпечення діяльності антикорупційних судів (підрозділ 3.1). Так, основну увагу було зосереджено на характеристиці негативного досвіду регулювання кадрового забезпечення діяльності антикорупційних судів в країнах, які не спроміглися забезпечити ефективність боротьби із корупцією (суд Сандіганбаяну (Філіппіни) та суд Типікор (Індонезія)). І хоча досвід функціонування антикорупційних судів у цих країнах є дійсно цікавим і повчальним, однак більш доцільним і практично корисним є дослідження позитивного досвіду функціонування антикорупційних судових інституцій в країнах з розвиненою демократією, зокрема в країнах Європейського союзу, курс на інтеграцію в який взяла Україна.

5. Не достатньо обґрунтованими і такими, що можуть створити ризики для здійснення об'єктивного та неупередженого відбору суддів ВАКС, а також викликати критику з боку міжнародних організацій, видаються запропоновані

дисертанткою зміни до ст. 9 Закону № 2447, що передбачають випадки, за яких організація та проведення конкурсу на посаду судді ВАКС може здійснюватися Вищою кваліфікаційною комісією суддів України без участі Громадської ради міжнародних експертів (с. 183-184). Авторці варто було акцентувати увагу не на легалізації процедури відсторонення ГРМЕ від процедури добору суддів ВАКС, а на розробці додаткових механізмів врегулювання проблемних аспектів, які можуть виникати під час формування цього допоміжного органу ВККСУ у тих випадках, коли міжнародні організації умисно чи ненавмисно блокують діяльність ГРМЕ. Такий підхід видається більш конструктивним і менш ризикованим.

Миргород Валерія Валеріївна – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (офіційний опонент).

Зауваження Миргород В. В.:

1. Так, дисертанткою неодноразово згадуються органи суддівського самоврядування та врядування (зокрема, ст. 74, підрозділ 2.2.), як органів, які здійснюють та детермінують кадрове забезпечення діяльності ВАКС. Відтак, хотілося б почути думку щодо доцільності та вдалості використання такого терміну як «суддівське врядування» та його співвідношення з принципом незалежності суду та суддів.

2. Крім того, серед функцій кадрового забезпечення діяльності ВАКС (підрозділ 2.3.) виокремлені такі функції як інформаційно-діагностична функція, програмно-стратегічна, установча, організаційно-розпорядча, правозастосовна, функція координації та взаємодії, превентивна, функція збалансування публічного та приватного інтересу, ідеологічна. Тим не менш, видається доцільним виділити ще одну (окремо або ж в межах однієї з функцій), яка б була пов'язана з етичною складовою кадрового забезпечення діяльності ВАКС. Виокремлення такої складової підтверджується також тим, що авторкою серед нормативної складової кадрового забезпечення діяльності ВАКС вже були згадані ті нормативно-правові акти, які регулюють поведінку судді в межах та поза межами виконання своїх обов'язків як-от Бангалорські

принципи поведінки суддів, схвалені Резолюцією Економічної та Соціальної ради ООН № 2006/23 від 27 липня 2006 року, Висновок Консультативної ради європейських суддів для Комітету Міністрів Ради Європи «Про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів» від 23 листопада 2001 року № 1, Кодекс суддівської етики тощо.

3. Насамкінець, авторкою в межах підрозділу 3.1. «Зарубіжний досвід правового регулювання кадрового забезпечення діяльності антикорупційного суду» в якості прикладів такого зарубіжного досвіду здійснюється аналіз кадрового забезпечення спеціалізованих антикорупційних судів Індонезії та Філіппін, хоча, видається, більш релевантним було б проведення дослідження і тих держав, юридична традиція яких більше дотична до нашої держави, зокрема, наприклад, Словаччини, або ж Хорватії, Сербії, Північної Македонії.

Результати відкритого голосування:

«За»	<u>5</u>	членів ради
«Проти»	<u>0</u>	членів ради
«Утримались»	<u>0</u>	членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Придачук Катерині Олегівні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Ярослав ЛАЗУР